

Theater

Interview Maarten Heijmans

Maarten Heijmans: 'Ik wil projecten aangaan waarbij ik bang ben dat ik iets niet kan.'

W

Wie Maarten Heijmans zoekt, moet deze weken in Maastricht zijn. Voor zijn hoofdrol van Mackie Messer in *Die Dreigroschenoper* ('Driestuiversopera') heeft de 41-jarige acteur en zanger zich ondergedompeld in de wereld van het operagezelschap Opera Zuid. 'We repeteren hier zes weken', vertelt Heijmans in Studio Malpertuis, de thuisbasis van het Zuid-Nederlandse operagezelschap. 'Ik heb me daarom tijdelijk in Maastricht gevestigd. Ik slaap op een fijn woonbootje, in een kleine jachthaven aan de Maas. Zo kan ik me volledig op deze voorstelling concentreren.'

De rol van straatboef Mackie Messer uit het iconische muziektheaterstuk van de Duitse toneelschrijver Bertolt Brecht en de componist Kurt Weill uit 1928 is opnieuw een razend interessante rol voor Heijmans, in wat sowieso al een rijk theaterjaar voor hem is.

Met zijn theaterconcert *Maarten zingt van alles*, dat hij opvoerde met strijkorkest Kamerata Zuid, werd hij dit jaar geselecteerd voor de Cabarecollectie van het Theater Festival. In het persoonlijke concert zong Heijmans liedjes van onder anderen Maarten van Roozendaal, Theo Nijland én Michael Jackson. De commissie lichtte toe: 'Heijmans vliegt elk lied aan als monoloog: het worden

compacte drama's van gelaagde, worstelende personages.'

Deze zomer speelde Heijmans, in afwisseling met Claudia de Breij, in een glimmend grijs kostuum de vaderlijke, licht vileine god Hermes in *Hadestown*, de musical van singer-songwriter Anaïs Mitchell, die in een Engeltalige versie met groot succes werd opgevoerd in Koninklijk Theater Carré. Uit de vijfsterrenrecensie van *de Volkskrant*: 'Hadestown is een aaneenschakeling van muzikale hoogtepunten, de Nederlandse cast kan niet beter.'

2025 lijkt een oogstjaar voor u, met de ene interessante voorstelling na de andere. Hoe selecteert u welke rollen u gaat spelen?

Maarten Heijmans: 'Ik moet zeggen dat ik niet zo'n planner ben. Ik ben niet iemand die zegt: 'Ik wil dat en dat.' Deze rollen zijn op mijn pad gekomen. Voor *Die Dreigroschenoper* werd ik gevraagd door regisseur Servé Hermans, met wie ik in 2017 in *De maatschap* speelde, een dramaserie over de advocatenfamilie Moszkowicz. Servé is inmiddels een vaste regisseur bij Toneelgroep Maastricht en hij wilde graag dat ik Mackie Messer zou gaan spelen. Ik vond het een interessant en ook wel grappig gegeven dat ik de enige acteur ben binnen een cast van professionele operazangers.

'Ook die rol van Hermes in *Hadestown* kwam op mijn pad. Mij werd gevraagd of ik auditie wilde doen. Ik moet wel zeggen dat ik de voorstelling al kende, ik had hem in New York gezien en was ervan onder de indruk. Dus dat hielp me wel. Die rol van Hermes was zo leuk omdat ik meerdere laagjes tegelijk kon spelen. Hermes is een god in de Griekse

mythologie, hij is de verteller van het verhaal die zich schijnbaar afstandelijk opstelt. Maar ik speelde Hermes als iemand die stiekem juist een grote emotionele betrokkenheid heeft bij het liefdesverhaal van Orpheus en Eurydice.'

Ik bespeur enkele overeenkomsten tussen deze rollen. Het zijn geheimzinnige personages, mensen met een rafelrandje. Hoe ziet u dat zelf?

'Ik zie het niet per se als typecasting. Ik word denk ik meer voor deze rollen gevraagd omdat ik een bepaalde set aan vaardigheden bezit. Ik zit in het bakje van de acteurs die ook zingen. Dat komt mede doordat mensen mij kennen van mijn rol als zanger Ramses Shaffy (in de dramaserie *Ramses* van regisseur Michiel van Erp uit 2014, red.).

'Als er een nieuwe rol voorbijkomt, gaat die bij mij door een filter. Ik kijk of iets in het verhaal of de muziek resoneert. Ik merk dat ik het leuk vind als iets me heel moeilijk lijkt en ik van tevoren nog niet weet of ik het wel kan.

Ik zoek naar een bepaalde scherpte, iets gevaarlijks. Ik houd van personages die niet te veel navelstaren, maar zichzelf ook belachelijk kunnen maken. Het mooiste is het spanningsveld tussen iemand die zichzelf heel serieus neemt, maar dat er tegelijk ook om iets gelachen kan worden.'

Wat resoneerde er bij Mackie Messer?

'Mijn generatie van toneelschoolstudenten is opgeleid met het werk van Bertolt Brecht. Wij kregen daar echt les in. Het was zoiets als Shakespeare, iets iconisch. Wat Brecht en Weill deden was entertainment met zang en dans, lichtvoetig maar ook zeer sociaal geëngageerd. Daarom dacht ik bij Mackie Messer: dát lijkt me leuk om eens te doen.'

'*Die Dreigroschenoper* staat heel erg aan de basis van onze hedendaagse film- en theatercultuur. Veel Hollywoodfilms zijn erdoor beïnvloed. Ik durf te wedden dat Heath Ledger voor zijn rol als Joker in de Batmanfilm *The Dark Knight* uit 2008 door Mackie Messer is geïnspireerd. En als dat niet zo was, dan had Ledger wel naar Stanley Kubricks film *A Clockwork Orange* uit 1971 gekeken. Een film die ook weer voortbouwde op Mackie Messer.

'Mackie Messer is een middelmatige crimineel: hij is goed in wat hij doet, maar hij is ook een sukkel en een straathond. De liedjes zijn voor mij vaak de sleutel tot een personage. Dat had ik bij *Ramses*, bij *Hadestown* en dat heb ik bij Mackie ook. Het nummer *Die Ballade vom angenehmen Leben* vind ik veelzeggend voor hem. Hij zingt daarin dat ons wordt wijsgemaakt dat het geluk zit in de geestelijke ontwikkeling, maar voegt zelf toe dat je daar geen reet aan hebt als je niks te vreten hebt. Hij zingt dat het gewoon heel erg

'Het stuk is lichtvoetig maar ook sociaal geëngageerd. Daarom dacht ik bij de rol: dát lijkt me leuk om eens te doen'

‘Voor Mackie heb je iemand nodig die gevaarlijk én beminnelijk is. Die balans, dat schurende, mét die humor... ja dat is Maarten’

Intendant **Waut Koeken** over de keuze voor Maarten Heijmans als Mackie Messer.

Stuivertje–wisselen

Acteur en zanger **Maarten Heijmans** waagt zich bij Opera Zuid in Maastricht aan de rol van straatboef Mackie Messer in het iconische werk *Die Dreigroschenoper*. Hoe bevalt het de theaterman tussen de operazangers?

Door **Joris Henquet** Foto's **Elke Smets**

lekker is om geld te hebben. Het is een vrolijk liedje met een scherpe onderlaag.’

Voor Opera Zuid is *Die Dreigroschenoper* een belangrijk project. Eenmalig zijn de werelden van opera en theater samengebracht. Toneelgroep Maastricht is co-producent, en zij leverden met Servé Hermans de regisseur. In de nieuwe versie worden de bekende liederen, zoals *Die Moritat von Mackie Messer* en *Die Zuhälterballade*, in het Duits gezongen. De spelscènes zijn in het Nederlands.

Voor Waut Koeken, de intendant van Opera Zuid, is het brengen van *Die Dreigroschenoper* een langgekoesterde wens: ‘Het is een van de belangrijkste muziektheaterwerken van de afgelopen eeuw. Het is een stuk met een enorme urgentie, artistiek én maatschappelijk. De opera past heel goed bij waar we bij Opera Zuid in geloven. In 2022 hebben we een nieuw publiek aangeboord met onze productie *Lady in the Dark*. Hierdoor wilden we heel graag verder gaan in het programmeren van werken van componist Kurt Weill.’

Hoewel ‘opera’ in de titel is verwerkt, noemden Brecht en Weill hun *Driestuiversopera* destijds ‘ein Stück mit Musik’. Het was theater én opera, een innovatie binnen het muziektheater. Het verhaal speelt zich af in de 19de eeuw en toont het ruige straatleven met zijn bedelaars, boeven en prostituees. Met dit verhaal wilde Brecht de slechte omstandigheden van de onderklasse en verderfelijke aspecten van kapitalisme in het Duitsland van het interbellum aan de kaak stellen.

Hoofdpersoon Macheath (‘Mackie

Heijmans: ‘Ik zit vrijwel elke dag van 10 tot 5 in een hokje met een pianist de teksten te oefenen. Het is drillen, drillen, drillen.’

Messer’) is een sluwe gangster die trouwt met Polly Peachum. Zij is de dochter van de jaloerse bedelaarskoning, die ervoor wil zorgen dat Mackie ter dood wordt veroordeeld, om zo zijn macht over de onderwereld te kunnen behouden.

Brecht en Weill wilden geen statige, elitaire opera maken met een gloedvol klinkend orkest. Ze kozen juist voor een alternatief muziekensemble waarin saxofoons en gitaren zitten. Ook stopte Brecht het stuk vol met zijn

beroemde ‘Verfremdungseffekten’: technieken om het publiek bewust te maken van de kunstmatigheid van theater, zoals acteurs die zich rechtstreeks tot het publiek richten. Op deze manier zorgde Brecht ervoor dat een stuk meer intellectueel aanspreekt dan emotioneel.

In het oorspronkelijke *Die Dreigroschenoper* uit 1928 wilde het Berliner Ensemble graag wegblijven van prachtige operazang. Ze castten daarom acteurs die ook konden zingen,

en één klassiek geschoolde zanger in de hoofdrol van Mackie Messer. Voor hun nieuwe versie wilden Opera Zuid en Toneelgroep Maastricht een spiegelbeeld van deze casting brengen: ze vulden hun vertrouwde ensemble met operazangers aan met één acteur voor de hoofdrol: Maarten Heijmans.

Intendant Waut Koeken zegt over deze keuze: ‘Voor Mackie heb je iemand nodig die gevaarlijk én beminnelijk is. Het is een moordenaar, een afgrijselijk iemand, en toch: hij komt op en de toeschouwer vindt hem misschien wel het enige sympathieke personage. De politieke vervreemding van Brecht werkt alleen als er ook humor in het stuk zit. En die balans, van het gevaarlijke, criminele, dat schurende, mét die humor... ja dat is Maarten.’

Bij Opera Zuid is men erg over de samenwerking te spreken. Hoe bevalt u het werken in een opera-omgeving?

Maarten Heijmans: ‘Op dag één schrok ik een beetje, want alle anderen hadden hun Duitse teksten al perfect geleerd, terwijl ik uit de tooneelwereld gewend ben wat rustiger op te starten. Ik dacht: o shit, ik loop achter. Dus ik begon meteen al met een ‘Hallo eeh... *Entschuldigung*.’ Ook merk ik dat er meer technische discipline is in de operawereld, als het gaat om het onderhoud van ‘het instrument’, oftewel de stem.

‘Maar aan de andere kant: ook hier wordt toch gewoon een voorstelling gemaakt. Ik heb musicals gedaan, muziektheater, en zo anders is het nou ook weer niet. Omdat *Die Dreigroschenoper* niet een typische opera is, is

LEES VERDER OP PAG **V8**

Column
Anna van Leeuwen

STELLING

Verdwalen in musea is noodzakelijk

KUNST VOLGENS VAN LEEUWEN

Museumbezoek kan stress verlagen, het risico op hartaandoeningen verminderen én je immuunsysteem versterken, zo blijkt uit onderzoek van universiteit King’s College London. Daarvoor werden vijftig vrijwilligers gevolgd die een bezoek brachten aan de Courtauld Gallery. Museumbezoek kan echter ook stress verhogen.

Dit najaar heb ik twee keer een museumbezoeker moeten helpen die verdwaald was. Een was het spoor bijster geraakt in het Drents Museum in de collectiepresentatie die – ik verzin dit niet – ‘Labyrinthia’ heet. De vrouw was slecht ter been en zocht de uitgang.

Vorige week werd ik aangesproken door een vrouw die in het auditorium van Museum van Bommel van Dam zat. Ze zocht een bepaalde meneer. Die daar dus niet was. Toen ik de vrouw naar de entree van het museum had begeleid bleek dat zij was gekomen voor een lezing in het Limburgs Museum, dat naast Van Bommel Van Dam staat.

Dat laatste is een luxeprobleem: de museumdichtheid in Nederland is zo hoog dat je je met de beste bedoelingen plot-seling in het ‘verkeerde’ museum kunt bevinden. Daar zal ik niet over klagen.

Maar de verdwaalde mevrouw in Assen kon ik geen onge-lijk geven. Het Drents Museum is als veel musea in Nederland een ingenieus gevaarte van oudbouw plus nieuwbouw, deels ondergronds en met liften, trappen en tunnels die alles verbinden. Architecto-nisch heel knap, maar ook knap ingewik-keld.

Toch is verdwalen soms de bedoeling. Over zijn pas geopende Princeton Uni-versity Museum meldde museumdirecteur James Steward aan de Britse krant *The Guardian*: ‘We willen dat mensen produc-tief verdwalen.’ De bedoeling is namelijk dat je onverwachte indrukken opdoet of kunst tegenkomt als je bijvoorbeeld onderweg bent van entree naar restaurant. Ik vind het een mooie vondst, ‘productief verdwalen’.

Misschien is museumbezoek altijd een vorm van productief verdwalen. Wat dus niet betekent: naar de uitgang of het auditorium van het buurmuseum zoe-ken. Maar wel: jezelf verliezen in beelden, verhalen, geluiden, geuren, andere werelden. Dwalen, dolen, dat hoort bij een museumbezoek, zo is natuurlijk ook die naam Labyrinthia bedoeld.

Wie niet slecht ter been is en niet claustrofobisch, raad ik de kunstdoolhoven van ‘Doloris’ in Tilburg en Utrecht aan. Dat zijn desoriënterende (kunst)installaties, waar je doorheen moet kruipen en klimmen. Er zijn geen plattegronden of zaal-teksten, er is geen audiotour en geklets wordt niet geduld. Met een museumbezoek is het niet te vergelijken, prettig ont-regelend is het wel. Doloris is niet onderzocht door het presti-gieuze King’s College, maar klauteren is sowieso goed voor de conditie.

Wekelijks neemt Bor Beekman, Robert van Gijssel, Joris Henquet, Merlijn Kerkhof, Anna van Leeuwen of Herien Wensink stelling in de wereld van film, muziek, theater of beeldende kunst

Theater
Interview Maarten Heijmans

VERVOLG VAN PAG V7

het voor veel mensen hier de eerste keer dat ze zo veel spelscènes hebben. Dus het is voor iedereen een beetje een nieuw, spannend project.’

Moet u ook op een andere manier zingen?
‘Niet per se. Servé Hermans benadrukt steeds dat hij mij heeft gecast omdat hij juist niet een opera-zanger voor Mackie wil, maar iemand die daar een beetje omheen glibbert. Ik beheers de operatech-nieken ook niet, maar wel heb ik de pastichekant in me, want ik begrijp de muzikaliteit ervan. Er is nu één nummer waarin ik een soort imitatie van operazang doe. Dat is dan een beetje grappig, maar tegelijk probeer ik er ook waarachtigheid in te vin-den. Zo probeer ik mij een weg te banen door zo’n opera.’

Hoe is het om in het Duits te zingen?
‘Het Duits is mooi, maar ook heel moeilijk voor me. Het is een struikelblok. Ik spreek nauwelijks Duits. Ik ben wel goed met klanken en talen, en ik kan mezelf accenten aanmeten. Dat deed ik in *Hades-town* met het Amerikaans-Engels, en ik heb laatst in de film *Perfectly Imperfect* een Fransman ge-speeld. Dat doe ik dan fonetisch. Dus dat lukt me ook met het Duits, omdat ik wel een goed begrip heb van de tekst.

‘Maar twee weken geleden heb ik wel een nacht wakker gelegen. Het kwam door de hoeveelheid van de Duitse liedteksten. Ik dacht: kan ik dit eigen-lijk wel? Na een gesprek met Servé heb ik me her-pakt. En ik zit hier sindsdien vrijwel elke dag van 10 tot 5 in een hokje met een pianist de teksten te oe-fenen. Het is drillen, drillen, drillen. En als ze me nodig hebben in het repetitielokaal, dan halen ze me even. Daarna ga ik weer drillen. Dat is nu mijn proces.

‘Kijk, acteurs moeten onderling weleens lachen als ze na afloop het compliment hebben gekregen: ‘Wat knap dat je al die tekst hebt geleerd!’ Want dan denk je als acteur: euh ja, dat is wel het minste wat ik kan doen. Dat is de basis vanwaaruit je werkt.’ Lachend: ‘Maar ik moet zeggen... bij dit pro-ject zou ik blij zijn als ik dit te horen zou krijgen.’

Kunt u met deze nieuwe rollen het Ramses Shaffy-imago nu ook een beetje achter u laten?
‘Nee hoor, dat is niet mijn bedoeling. Mensen heb-ben het bij mij vaak over het swiebertje-effect; dat ik voor altijd de man zal blijven die Ramses Shaffy speelde. Maar ik zou het helemaal geen probleem vinden als ik alleen maar om die rol word herin-nerd. Sterker nog: vanaf januari ga ik op tournee met pianist Cor Bakker met het concert *Ramses enzo*, waarin ik onder meer ook weer liedjes van Shaffy ga zingen.

‘Maar het is meer voor mijn eigen ontwikkeling en mijn eigen lol dat ik altijd andere dingen blijf doen, projecten waarbij ik bang ben dat ik iets niet

Heijmans: ‘Het is meer voor mijn eigen lol dat ik altijd andere dingen blijf doen.’

kan. Want in dat laatste stukje zit denk ik wel de groei.

‘En sinds de serie *Ramses* en de Shaffy-concerten waarmee ik heb getourd is er veel gebeurd. In 2018 ben ik bij het vaste ensemble van Internationaal Theater Amsterdam (ITA) gaan spelen. Dat wilde ik destijds omdat ik behoefte had aan verdieping in het vak. Ik zocht een tweede toneelschool, waar je met één groep mensen helemaal in een proces kon duiken. Dat heb ik zes jaar gedaan en sinds vorig jaar ben ik weer freelancer.

‘Het voelt nu heel fijn om weer eigen projecten op mijn pad te laten komen. Voor nu loopt dat alle-maal heel goed, maar je weet als acteur natuurlijk nooit hoelang dat duurt. Dus daar moet ik dan nu maar gewoon de vruchten van plukken.’

Die Dreigroschenoper door Opera Zuid en Toneelgroep Maastricht, première 14/11 in Theater aan het Vrijthof Maastricht, landelijke tournee t/m 14/12 (Maarten Heijmans speelt t/m 4/12).

Ramses enzo door Maarten Heijmans en Cor Bakker, tournee vanaf 27/1.

Maarten Heijmans is wekelijks te horen in de *Videogameshow*, een podcast over games die hij maakt met Keez Groenteman.

Advertentie

Sta stil, kies bewust en maak van schermtijd weer j  uw tijd

gezonder met je scherm

week van de media wijsheid 7 t/m 14 nov 2025

